

SÈRIE 3**Per a totes les preguntes:**

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A**Exercici 1.**

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 7, 9 i 31 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.2, 2.4 i 2.5 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 1.3, 2.1, 2.3, 3.3, 3.6, 4.1 i 4.2. També es verifica els aprenentatges referits al punt 4 del document de concreció del currículum, *El catalanisme polític: precedents, aparició i evolució (1833-1931)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha d'identificar les idees principals del text (0.5 punts) i situar-lo en el context històric dels orígens del catalanisme polític al segle XIX (0.5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'assenyalar la importància de Valentí Almirall dins el moviment catalanista del segle XIX. Es valorarà que remarqui l'evolució d'Almirall des del republicanisme federal fins al catalanisme i que posi de manifest els trets fonamentals del seu pensament polític: laic, democràtic i d'esquerres (0.5 punts). Així mateix es valorarà que hom faci esment a la seva aportació teòrica i que s'esmenti la seva obra més important que recull el seu pensament polític -*Lo Catalanisme* (1886)- i molt positivament que citi la fundació i direcció del primer diari en llengua catalana, el *Diari Català* (1879-1881) (0.5 punts). També es valorarà que l'alumnat faci esment a l'acció política de Valentí Almirall, tot citant algun dels fets més destacats en els que va participar, com ara la fundació del Centre Català (1882), la primera entitat política catalanista, o a la redacció del Memorial de Greuges presentat a Alfons XII (1885) (0.5 punts).

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'exposar el tema del catalanisme polític, des dels orígens fins al 1900. Es valorarà que faci referència a la Renaixença literària i cultural i als diferents corrents ideològics que conflueixen en el catalanisme, com són el tradicionalisme i el pensament catòlic i conservador, per una banda; i el republicanisme federal, per una altra (0.5 punts). Es valorarà que esmenti ideòlegs i líders destacats del catalanisme -a més de Valentí Almirall- com Torras i Bages, i es valorarà molt especialment que citi alguna de les seves obres, com *La tradició catalana* (1892), o intel·lectuals compromesos amb la llengua catalana, com Àngel Guimerà o Jacint Verdaguer; també es valorarà molt positivament que esmenti alguna publicació periòdica catalanista, com *La Veu de Montserrat* (1878-1900) o el *Diari Català* (1879-1881) (0.5 punts). L'alumnat també ha d'enumerar algunes de les primeres accions del catalanisme, com van ser el Primer Congrés Catalanista (1880), el Memorial de Greuges (1885) i el Missatge a la Reina Regent (1888); així com la fundació d'entitats i organitzacions catalanistes, com ara el Centre Català (1882), la Lliga

de Catalunya (1887) i la Unió Catalanista (1891) (1 punt). També es valorarà que esmenti els sectors socials que donaven més suport al catalanisme, així com les polítiques que aquest corrent de pensament defensava; en aquest sentit es valorarà molt positivament que faci referència a les Bases de Manresa (1882) i al programa polític que s'hi va aprovar (0.5 punts).

Exercici 2: Primera etapa del franquisme a Espanya, 1939-1959 .

A l'exercici es proposa la verificació dels següents objectius terminals 19, 20, 21 i 25 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4.1 i 4.2 i amb els de continguts procedimentals 1.4, 2.1, 3.1, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 i 4.4 . També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció curricular (*El franquisme*).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure el contingut de la taula a partir de les dades de l'ajut nord-americà al franquisme en el període 1951-59 (0,5 punts) indicant en general en què s'ajudava a l'Estat espanyol. El context en què es produeix és el de l'inici de l'obertura del règim franquista a l'exterior i l'entrada de l'ajut nord-americà a canvi de bases militars, dins del conjunt de relacions internacionals de la *guerra freda* (0,5 punts)

2) 2 punts

Cal que l'alumnat destaquï que les principals partides són de tipus agrari per les dificultats de subministrament alimentari que patia la societat espanyola, definides encara pel manteniment de la política econòmica autàrquica (0,5 punts). L'arribada d'aliments nord-americans a Espanya va permetre la millora general dels mercats i l'accés a millors aliments a preus més barats, la qual cosa va significar la fi de l'autarquia i, en part, del mercat negre per la desregulació dels preus (0,5 punts). Els EUA tenien un gran interès en mantenir Franco en el poder pel seu caràcter anticomunista i per la posició privilegiada de la península, entre l'Atlàntic i la Mediterrània, en un període en què la *guerra freda* estava en el seu punt més àlgid (1 punt).

3) 2 punts

L'alumnat ha de fer referència a les dificultats econòmiques de postguerra i a la definició d'una política econòmica de l'estat espanyol basada en l'autarquia i el proteccionisme més estrictes. Cal que analitzi la situació de l'economia espanyola a partir de la reducció de les exportacions i les dificultats d'importació de matèries primeres de tota mena (1 punt). El racionament alimentari i energètic i la creació de l'INI (0,5 punts) seran altres aspectes que cal explicar. Finalment caldrà que s'exposin les causes de l'esgotament de l'autarquia (problemes de l'agricultura, creixement de la inflació, tancament dels mercats, corrupció, dificultats industrials, etc) (0,5 punts).

OPCIÓ B**Exercici 1: Textos de Clara Campoamor i *El Diluvio***

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels Objectius terminals 14, 17, 26 i 27 que corresponen fonamentalment amb els continguts de fets i conceptes 3.3 i amb els blocs de continguts de procediments 1.4, 2.1, 3.3 i 4.2.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat haurà d'indicar la defensa del dret al vot femení de Clara Campoamor i el rebuig a l'exercici d'aquest dret per part del diari *El Diluvio*. També haurà de fer esment dels arguments: per una qüestió de principis (Clara Campoamor) i per raons d'oportunitat política (*El Diluvio*). (0,5). L'alumnat haurà de situar aquests dos textos en el període constituent de la II República espanyola. (0,5).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà de fer referència als partits polítics situats en l'espectre polític de l'esquerra – PSOE i PCE- exposant el nom d'alguns dels líders més destacats (Largo Caballero i Dolores Ibárruri) (0,5); al partits de centredreta –Partido Radical de Alejandro Lerroux- i als partits de centre esquerra – Izquierda Republicana de Manuel Azaña- (0,5); als partits de dreta –CEDA de José Maria Gil Robles- i d'extremadreta –Falange Española de José Antonio Primo de Rivera- (0,5). Aquesta pregunta és força oberta i el/la corrector/a valorarà la precisió i amplitud de la resposta. D'acord amb això tindrà molt en compte la descripció més precisa de la ideologia de cadascun d'aquests partits polítics així com la referència a altres formacions polítiques i dirigents.

3) 2,5 punts

L'alumnat haurà de fer esment de la victòria electoral de les forces polítiques de dretes i a la formació d'un govern de centredreta presidit pel líder del Partit Radical, Alejandro Lerroux (0,5). També haurà d'exposar algunes de les causes que expliquen el triomf d'aquestes forces polítiques –divisió de les forces d'esquerra, descontentament d'amplis sectors socials per raons diverses, campanya abstencionista dels anarquistes, etc.- (0,5) així com de les principals accions del nou govern –paralització del programa de reformes del govern de centre esquerra anterior i aprovació d'una Llei d'amnistia que va permetre alliberar als militars que van protagonitzar l'intent de cop d'estat de 1932, etc.- (0,5). L'alumnat també haurà de fer referència als fets d'octubre de 1934 a Catalunya i Astúries (0,5) i a la forta repressió contra els opositors polítics i a l'escàndol de l'estraperlo que va accelerar la crisi del govern i la convocatòria de noves eleccions que va guanyar el Front Popular i la conseqüent pujada de la tensió política que culmina amb l'inici de la insurrecció militar del 17/18 de juliol de 1936. (0,5).

Exercici 2. Dades estadístiques: Màquines actives a la indústria cotonera catalana, del 1835 al 1861.

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 8 que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.3. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 2.1., 3.1., 4.1. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 2 (*La revolució industrial i les seves conseqüències. El moviment obrer, 1834-1875*) del document de concreció curricular.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1)1 punt

L'alumnat ha de resumir la informació que proporciona el quadre estadístic, tot remarcant el progressiu increment de la maquinària mecànica i la davallada de la de tipus manual [0,50 punts]. A la segona part de la pregunta, l'alumnat ha de situar les dades estadístiques en el context de la industrialització catalana, període que correspon, des d'un punt de vista polític, a la implantació de l'Estat liberal a Espanya [0,50 punts].

2)1,5 punts

A la primera part de la pregunta l'alumnat ha d'explicar en poques paraules en què consistien les operacions de la filatura i el tissatge [0,50 punts]. A la segona part de la pregunta ha de comentar què eren les colònies industrials (font d'energia que emprava, localització geogràfica i equipaments) [0,50 punts] i què eren els vapors (fabriques que empraven l'energia del vapor i que, normalment, s'ubicaven a les ciutats [0,50 punts]. El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat esmenti els condicionants i les conseqüències socials d'ambdues formes de producció industrial.

3)2,5 punts

L'alumnat haurà d'exposar els factors que van afavorir el procés d'industrialització (iniciativa empresarial, acumulació prèvia de capital, abundant mà d'obra, mecanització, proteccionisme...) [0,75 punts]. També haurà d'exposar la importància de la indústria tèxtil en el procés d'industrialització de Catalunya sobretot a partir de l'ús del cotó [0,50 punts] i la millora de la producció amb la introducció de noves tecnologies (selfactines) i noves formes de producció (vapors i colònies industrials) [0,50 punts]. El corrector valorarà positivament que l'alumnat situï correctament la localització de la indústria en la geografia catalana. També haurà de fer esment de les dificultats de bastir una gran indústria metal·lúrgica degut a la manca de matèries primeres (carbó i ferro). El corrector valorarà positivament que l'alumnat esmenti breument l'existència d'altres sectors industrials (química, tapera, etc.) [0,75 punts].

SÈRIE 1**Per a totes les preguntes:**

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aportï, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A**Exercici 1: Text de la Primera proclama de l'Exèrcit de Cadis (1820).**

A l'exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 6 que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.1. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 1.4., 2.1., 3.1., 4.1., 4.2. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 1 (*De l'Antic Règim a l'Estat liberal, 1808-1874*) del document de concreció curricular.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1)1 punt

L'alumnat ha de resumir la informació que proporciona el text: un pronunciament militar a favor de la Constitució de 1812, el respecte per la Monarquia i la persona de Ferran VII, el manteniment de la religió i de la propietat privada. Tot plegat en un to conciliador i prudent i amb un marcat to preregeneracionista [0,50 punts]. En la segona part de la pregunta, l'alumnat ha de situar el document en el context de la Monarquia absolutista de Ferran VII i l'inici del Trienni Liberal [0,50 punts]. El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat faci alguna referència a la Guerra del Francès que s'esmenta de manera implícita en el text.

2)1,5 punts

A la segona pregunta l'alumnat ha de definir què era un pronunciament militar [0,50 punts] i tot seguit ha de resumir les característiques bàsiques de la Constitució de 1812: sobirania nacional, divisió de poders, monarquia constitucional, principals drets reconeguts, oficialitat de la religió catòlica [0,50 punts]. A la tercera part de la pregunta l'alumnat ha d'apuntar els aspectes bàsics del període històric del Trienni Liberal: l'entrada en vigor de la Constitució de 1812 i la reposició de la legislació de les Corts de Cadis, l'actitud obstruccionista del monarca, l'aixecament de les partides reialistes i la regència d'Urgell, la intervenció de la Santa Aliança (Els cent mil fills de Sant Lluís) i, finalment, la repressió absolutista [0,50 punts]. El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat identifiqui altres pronunciaments militars anteriors o posteriors al de Riego.

3)2,5 punts

A la tercera pregunta l'alumnat ha d'explicar els fets polítics més destacats produïts a Espanya entre 1808 i 1868. El corrector tindrà en compte positivament el fet que l'alumnat situï correctament la cronologia bàsica de les principals etapes del període (Guerra del Francès i constitució de Cadis, retorn de Ferran VII i restauració de l'absolutisme, parèntesi del Trienni Liberal, Regència i primera legislació liberal, carlisme, Dècada moderada, Bienni Progressista i Sexenni) [1 punt]. El corrector també valorarà el fet que l'alumnat comentï la instauració de l'Estat liberal i les seves característiques fonamentals (divisió de poders, igualtat jurídica dels ciutadans, sufragi censatari, unitarisme i centralització de

l'Estat...) [1 punt], així com la lluita contra l'absolutisme (carlisme) i la divisió dels liberals en diversos agrupaments [0,50 punts]. En qualsevol cas, segurament l'alumnat posarà èmfasi en aquells aspectes que més ha treballat a classe, de manera que el corrector haurà de valorar de quina manera exposa i justifica els aspectes que destaca i no fixar-se tant en les coses que es deixa (cal tenir en compte que totes aquestes qüestions estan recollides en un únic objectiu terminal en el primer nivell de concreció).

Exercici 2: Quadres estadístics sobre l'escolarització a Catalunya durant la II República.

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels Objectius terminals 14, 17 i 27 que corresponen fonamentalment amb els continguts de fets i conceptes 3.4 i amb els blocs de continguts de procediments 1.4, 2.1 i 3.3.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat haurà d'indicar les dades més rellevants dels dos quadres estadístics (diversitat del tipus d'escoles, la important taxa d'escolarització, el considerable esforç de la Generalitat per a la construcció d'aules, etc.) (0,5). L'alumnat ha de situar aquestes dades a la II República espanyola com reflex de l'esforç i preocupació dels governs progressistes catalans i espanyols per l'educació de les classes populars. (0,5).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà de fer referència no només a la quantitat d'escoles que es van construir a Catalunya sinó a l'increment del nombre de mestres i la reforma de l'Escola Normal on aquests es formaven, a les innovacions pedagògiques que ens van introduir en el camp educatiu seguint el mètode de Maria Montessori; a les colònies d'estiu, a la creació de l'Institut-Escola per millorar l'organització de l'ensenyament secundari o a la creació de la Universitat Autònoma de Barcelona, així com a la creació de les Escoles del Treball per millorar i potenciar la formació professional d'homes i dones, etc., així com a la formació del Consell de Cultura de la Generalitat que no només es preocupava dels aspectes relacionats amb l'educació sinó que també va potenciar la creació d'arxius, biblioteques, museus, etc... També haurà de fer esment de la política lingüística a l'ensenyament i als mitjans de comunicació –premsa escrita i ràdio- i edició de llibres en català, que es va incrementar notablement. (0,75). L'alumnat també haurà de fer esment de les millores que es van fer al camp de la sanitat –campanyes de vacunació, Inspecció Sanitària, creació de nous hospitals, reorganització del sistema d'atenció primària, etc.- així com als canvis legislatius –dret matrimonial, llei de divorci, etc.- que milloraven la consideració de la dona. (0,75)

3) 2,5 punts

L'alumnat haurà de fer esment a la proclamació de la República catalana feta per Francesc Macià i als primers conflictes que aquesta proclamació va provocar amb el govern provisional de Madrid (0,5). També haurà de fer especial referència al procés d'elaboració de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya: participants i contingut de l'Estatut de Núria (0,5); aprovació en referèndum a Catalunya i procés de discussió a les Corts espanyoles dins d'un context hostil per part de sectors importants de les formacions polítiques espanyoles dretanes i aprovació final de l'Estatut per la intervenció decisiva de Manuel Azaña. (0,5). L'alumnat també haurà de fer esment dels aspectes més rellevants de l'Estatut d'Autonomia finalment aprovat (0,5) i de l'organització del poder autònom, resultats de les

primeres eleccions autonòmiques i altres accions del govern català presidit per Francesc Macià. (0,5).

OPCIÓ B

Exercici 1. Text: Manifest del Poder Executiu de la República a la Nació.

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part de l'objectiu terminal 6 que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 2.1. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 1.4., 2.1., 3.1., 4.1., 4.2., i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 1 (*De l'Antic Règim a l'Estat liberal, 1808-1874*) del document de concreció curricular.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) punt

L'alumnat ha d'identificar les idees principals del text: segons els autors del manifest l'estat d'anarquia en què es vivia a Espanya, l'aixecament carlí i la revolta cantonalista, feien inevitable el cop d'estat. El Poder Executiu de la República té com a objectiu la pacificació del país i el retorn, quan això sigui possible, i després d'un període de dictadura, a la Constitució de 1869 [0,50 punts]. A la segona part de la pregunta l'alumnat ha de situar el text en els anys del Sexenni Democràtic i, de manera particular, en el període immediatament posterior al cop d'estat de Pavía, la República unitària i dictatorial del general Serrano [0,50 punts].

2) 1,5 punts

A la primera part de la pregunta l'alumnat haurà de resumir els aspectes fonamentals de la Constitució de 1869: Monarquia constitucional, sobirania nacional, sufragi universal masculí, ampli reconeixement de drets, separació de poders, llibertat religiosa [1 punt]. A la segona part de la pregunta l'alumnat ha d'identificar breument les figures del general Serrano (militar prestigiós, antic dirigent de la Unió Liberal, un dels caps de la revolució de setembre de 1868, cap del Govern Provisional i regent) [0,25 punts] i de Sagasta, antic polític progressista i futur cap del Partit Liberal o Fusionista durant la Restauració [0,25 punts].

3) 2,5 punts

A la tercera pregunta l'alumnat ha d'explicar els fets polítics i socials més destacats produïts a Espanya entre 1868 i 1874. El corrector tindrà en compte positivament el fet que l'alumnat situï correctament, en ordre cronològic, les principals etapes del període del Sexenni Democràtic: Pronunciament militar, juntisme, Govern Provisional, Constitució de 1869, Regència, Monarquia d'Amadeu I, Primera República, Cop d'Estat de Pavía, Govern Serrano i, finalment, cop d'estat del general Martínez Campos [1,5 punts]. L'alumnat també haurà d'esmentar algunes de les convulsions del període: aixecaments federals, organització del moviment obrer, tercera guerra carlina, aixecament cantonalista, primera guerra d'independència cubana [1 punt]. De tota manera, el corrector haurà de tenir molt en compte que totes aquestes qüestions estan recollides en un únic objectiu terminal en el primer nivell de concreció, per la qual cosa l'exposició de l'alumnat tindrà, segurament, un caràcter molt generalista.

Exercici 2: evolució de la població activa espanyola

A l'exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 20, 21 i 25, que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 (*El franquisme (1939-1975)*) del document de concreció curricular.

1) 1,5 punts

A la primera pregunta l'alumnat ha de descriure la informació proporcionada per les dades: estancament de la població activa (aspecte valorat de 0,25 punts) i canvis en els sectors productius: disminució percentual del sector primari i creixement dels sectors secundari i terciari (aspecte valorat de 0,75 punts). L'alumnat ha d'explicar també el seu context històric: el franquisme, i en concret els anys de desenvolupament econòmic iniciats amb el Pla d'Estabilització (aspecte valorat de 0,5 punts).

2) 1,5 punts

A la segona pregunta l'alumnat ha d'explicar el contingut del Pla d'Estabilització (0,5 punts) i dels plans de desenvolupament (0,5 punts) i les seves causes, les circumstàncies en què van donar-se i les seves conseqüències (0,5 punts).

3) 2 punts

A la tercera pregunta l'alumnat ha de caracteritzar el període com una etapa de creixement econòmic i de modernització (0,5 punts) i ha de referir-se a diversos aspectes concrets: el creixement de la inversió estrangera i la industrialització (0,25 punts), l'extensió del turisme (0,25 punts) i els corrents d'emigració i de migracions interiors (0,25 punts). També ha de referir-se a l'evolució social sorgida d'aquests canvis: urbanització, ampliació de les classes mitjanes, noves mentalitats, conflictivitat social, etc. (0,75 punts).